

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова
проф. Володимир ІВАНІЦЯ



13 березня 2024 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 6

міжкафедрального наукового семінару
кафедри прикладної лінгвістики
філологічного факультету

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 13 березня 2024 р.

ПРИСУТНІ:

Усього – 18, з них 14 осіб наукових та науково-педагогічних працівників кафедри прикладної лінгвістики:

завідувач кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук,
доцент Шевчук Лариса Василівна;

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук,
професор Ареф'єва Наталія Георгіївна;

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук,
професор Войцева Олена Андріївна;

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук,
професор Кондратенко Наталія Василівна;

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук,
професор Кутуза Наталя Валеріївна;

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук,
професор Яковлева Ольга Василівна;

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук,
професор Яроцька Галина Сергіївна;

доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук,
доцент Георгієва Світлана Іванівна;

доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук,
доцент Новак Ольга Миколаївна;

доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук,
доцент Семененко Олександра Юріївна;

доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук,
доцент Стоянова Дарина Федорівна;

доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, декан
філологічного факультету Стрій Людмила Іванівна;

доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук,
доцент Хрустик Надія Михайлівна;

старший викладач кафедри прикладної лінгвістики
Малишева Марія Геннадіївна.

На науковому семінарі присутній аспірант:

Тельпіс Дмитро Михайлович

На науковий семінар запрошені:

гарант освітньо-наукової програми третього освітньо-наукового рівня
«Філологія», доктор філологічних наук, професор Неклесова Валерія Юріївна;

завідувач кафедри української літератури та компаративістики Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова, доктор філологічних наук,
професор Шевченко Тетяна Миколаївна;

професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, доктор
філологічних наук, професор Романченко Алла Петрівна;

викладач літературного факультету університету Ататюрка (Ерзурум,
Туреччина), доктор філософії з філології Бойко Ольга Олексіївна.

З присутніх 9 докторів наук та 8 кандидатів наук/докторів філософії –
фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – завідувач кафедри прикладної
лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент Шевчук Л. В.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації
аспірантки кафедри прикладної лінгвістики Малишевої Марії Геннадіївни на
тему «Вербальна агресія в мережевому дискурсі: лінгвопрагматичний аспект»,
представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
035 Філологія, 03 Гуманітарні науки.

Тему дисертації затверджено «15» жовтня 2020 р. на засіданні Вченої ради
філологічного факультету Одеського національного університету імені
І. І. Мечникова, протокол № 2, та «24» листопада 2020 р. на засіданні Вченої
ради Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, протокол № 5.

Роботу виконано на кафедрі прикладної лінгвістики Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник – Кондратенко Наталія Василівна, доктор філологічних
наук, професор.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувача.

Аспірантка Малишева М. Г. у доповіді з презентацією виклала основні
положення своєї дисертаційної роботи з акцентуванням уваги на актуальності
теми дослідження, предметі, об'єкті, завданнях, науковій новизні та результатах
проведеного дослідження.

2. Запитання до здобувача.

По доповіді було задано 5 запитань, на які доповідачка дала правильні та ґрунтовні відповіді. Питання ставили: професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук Войцева Олена Андріївна, професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук Яроцька Галина Сергіївна, викладач літературного факультету університету Атаюрка, доктор філософії з філології Бойко Ольга Олексіївна.

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Малишевої М. Г. виступили рецензенти:

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук Кутуза Наталя Валеріївна, яка зазначила, що запропонована Малишевою М. Г. концепція лінгвопрагматичного потрактування вербальної агресії в мережевому дискурсі є оригінальною, дисертаційне дослідження є актуальним, з чітко визначеною метою, має наукову новизну, теоретичну та практичну цінність, виконане на високому науковому рівні та відповідає вимогам до змісту та оформлення. На думку проф. Кутузи Н. В., викладення матеріалу є послідовним, логічним і когерентним, висновки є об'єктивними, обґрунтованими і переконливими. Рекомендації щодо вдосконалення дисертаційної роботи стосуються оформлення тексту. Проф. Кутуза Н. В. зазначила, що висловлені рекомендації не применшують позитивної оцінки дисертації, і дисертація може бути рекомендованою до захисту.

професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців, доктор філологічних наук Романченко Алла Петрівна, яка зазначила, що розроблена Малишевою М. Г. модель аналізу вербальної агресії з опертям на сучасні інформаційні технології є оригінальною, тема дисертації є актуальною, сама дисертація виконана на високому науковому рівні, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, відповідає змістовим та формальним вимогам до дисертацій докторів філософії. Проф. Романченко А. П. акцентувала увагу на тому, що всі розділи роботи є логічними і доречними, одержані результати є переконливими. Рекомендації щодо вдосконалення роботи стосуються ілюстрацій розробленого семантичного поля. Проф. Романченко А. П. зауважила, що надані рекомендації не стосуються основного концептуального змісту роботи і не применшують позитивного враження від дисертації, а сама дисертація може бути рекомендованою до захисту.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі:

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук Яроцька Галина Сергіївна, яка акцентувала увагу на практичному значенні результатів дисертації в аспекті розширення можливостей моделювання лінгвістичних процесів за допомогою залучення системи BPMN та цифрових технологій і зазначила про доцільність більш поглибленого представлення можливостей зазначеної системи в контексті лінгвістичних досліджень, однак, попри представлену рекомендацію, враження від дисертації є загалом позитивним;

професор кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук Яковлева Ольга Василівна, яка зазначила про актуальність теми дослідження в

контексті сучасних викликів, а саме повномасштабного вторгнення рф в Україну, й зауважила про доречність проведення в майбутньому додаткового етапу вільного асоціативного експерименту поміж носіїв української мови для встановлення можливої зміни семантичного наповнення лексеми-стимулу «агресія» у свідомості українськомовних респондентів з огляду на повномасштабне вторгнення рф, утім попри надану рекомендацію проф. Яковлева О. В. визначила загальну характеристику дисертаційного дослідження як позитивну;

завідувач кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук Шевчук Лариса Василівна, яка зазначила, що аспірантка Малишева М. Г. вперше в українському мовознавстві обґрунтувала й реалізувала зіставний аналіз виявів вербальної агресії в українськомовному та іспанськомовному сегментах соціальної мережі Facebook з позиції лінгвопрагматики, що зумовлює наукову новизну одержаних результатів, доц. Шевчук Л. В. акцентувала увагу на особистому внеску здобувача, оскільки дисертаційне дослідження і усі публікації, в яких оприлюднено його результати, виконані одноосібно Малишевою М. Г., загальна характеристика дисертації є позитивною.

З характеристикою здобувача виступила науковий керівник доктор філологічних наук, професор Кондратенко Н. В., яка відзначила високий рівень наукової зрілості Малишевої М. Г., оскільки під час навчання на третьому освітньо-науковому рівні Малишева М. Г. відмінно виконала індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи, у повному обсязі набула теоретичні знання, навички та компетентності, а також досягла програмних результатів відповідно до ОНП Філологія. Малишева М. Г. наполегливо працювала над дисертацією, розробила оригінальну концепцію потрактування вербальної агресії в мережевому дискурсі з позиції лінгвопрагматики, змодельовала одержані результати за допомогою інформаційних технологій. Упродовж реалізації дослідження та апробації його результатів, а також під час написання тексту дисертаційної роботи Малишева М. Г. дотримувалася принципів академічної доброчесності. Дисертація Малишевої М. Г. є результатом самостійного дослідження, є завершеною науковою працею, що має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність, виконана на належному науковому рівні і відповідає встановленим вимогам до дисертацій докторів філософії.

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:

**«Вербальна агресія в мережевому дискурсі: лінгвопрагматичний аспект»
здобувача ступеня доктора філософії Малишевої Марії Геннадіївни
за спеціальністю 035 Філологія**

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри:

1) Дисертацію виконано в межах наукових тем кафедри прикладної

лінгвістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Дослідження тексто-дискурсивних одиниць: теоретико-прикладні аспекти» (номер держреєстрації 0118U001787, наказ № 964-18 від 24.04.2018, термін виконання – з 01 травня 2018 р. по 31 грудня 2022 р.) та «Прикладні аспекти дослідження мовної комунікації: когнітивно-дискурсивні виміри» (номер держреєстрації 0123U102224, наказ № 326-18 від 03.03.2023, термін виконання – з 01 березня 2023 р. по 31 грудня 2027 р.).

2) Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки відповідно до РК НДР: фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України та сталого розвитку суспільства і держави. Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук.

3) Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: не застосовується.

4) Індекс УДК та тематичні рубрики НТІ НДР: 16 МОВОЗНАВСТВО УДК 81. 16.21 Загальне мовознавство УДК 81'1. 16.21.03.11 Прикладне мовознавство УДК 81'33. 16.21.33 Лінгвістика тексту УДК 81'42. УДК 81'33:81'42.

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів:

Дослідження, а також публікації, в яких оприлюднено його результати, та текст дисертаційної роботи виконані Малишевою М. Г. одноосібно. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій:

Отримані результати дисертаційного дослідження, висновки та положення, запропоновані Малишевою М. Г., є достовірними та мають стійке теоретико-методологічне підґрунтя. Об'єктивність та достовірність результатів зумовлено значним обсягом опрацьованого фактичного матеріалу (2000 текстових фрагментів). Наукова обґрунтованість одержаних результатів не підлягає сумніву.

4. Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що вперше в українському мовознавстві обґрунтовано й виконано зіставний аналіз виявів вербальної агресії в українськомовному та іспанськомовному мережевому дискурсі, а саме схарактеризовано мовні засоби вираження агресії, якими послуговуються користувачі українськомовного та іспанськомовного сегментів соціальної мережі Facebook в межах комунікативного акту вербальної агресії, розроблено типологію комунікативних стратегій, до яких вдаються носії української та іспанської мови під час конфліктного спілкування в соціальній мережі Facebook, надано комплексну характеристику виокремлених стратегій і тактик, зафіксовано спільні й відмінні моделі комунікативної поведінки українськомовних та іспанськомовних комунікантів у межах комунікативного акту вербальної агресії, розроблено семантичне поле поняття «агресія»/«agresión» з опертям на лексикографічні джерела та результати вільного асоціативного експерименту.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи:

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи ґрунтується на тому, що було зроблено внесок в інтернет-лінгвістику, дискурсологію, лінгвістичну прагматику й комунікативну лінгвістику, а також зіставне мовознавство, а саме розширено відомості та узагальнено концепції зазначених мовознавчих дисциплін; аналіз засобів вираження вербальної агресії в українськомовному та іспанськомовному сегментах соціальної мережі Facebook слугуватиме підґрунтям для подальших досліджень динаміки мовних процесів у сучасній українській та іспанській мовах.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у тому, що її результати стануть в нагоді під час навчальної та навчально-методичної роботи (розроблення й викладання курсів з інтернет-лінгвістики, дискурсології, лінгвопрагматики, комунікативної лінгвістики, зіставного мовознавства, сучасної української та іспанської мови, а також інших суміжних дисциплін); результати асоціативного експерименту доцільно використати під час переглядання й оновлення семантичного значення лексем «агресія» та «agresión» в тлумачних та асоціативних словниках, словниках синонімів та інших лексикографічних джерелах; використання системи BPMN розширить можливості моделювання лінгвістичних процесів.

6. Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю

Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (222 позиції) та додатків (5 шт.). Загальний обсяг роботи складає 248 сторінок, з них основного тексту – 187 сторінок. Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення, а також оформленням відповідає вимогам МОН України та освітньо-наукової програми «Філологія».

7. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату Unicheck. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 22 лютого 2024 р. Присутні ознайомлені з результатом звіту подібності щодо роботи, згенерованого сервісом пошуку плагіату Unicheck. Отримані такі результати: оригінальність – 92,83 %, схожість – 7,17 %. Рецензенти дійшли висновку, що дисертація не є плагіатом, використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело, робота є незалежною і може бути рекомендована до захисту.

Інші факти, встановлені рецензентами у процесі перевірки: відсутні.

Висновок: За результатами перевірки дисертація Малишевої Марії Геннадіївни визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

8. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації:

Наукові праці, у яких оприлюднено основні наукові результати дисертації (опубліковані у фахових виданнях України та в колективній монографії):

1. Малишева М. Г. Мультимодальне вираження вербальної агресії у мережевому

дискурсі. *Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки і перспективи* : колективна монографія. За ред. Н. Кондратенко. Вінниця : Твори, 2022. С. 114–119. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/37560>

2. Малишева М. Г. Граматичні засоби вираження вербальної агресії в іспанськомовному мережевому дискурсі. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29. Т. 1. С. 258–262. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.1.48>

3. Малишева М. Г. Реалізація агресивного потенціалу зоосемізмів у дискурсі соціальних мереж. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2022. Вип. 1. С. 253–256. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2022.1.39>

4. Малишева М. Г. Вербалізація агресії в мережевому дискурсі (на матеріалі коментарів у соціальній мережі Facebook). *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 18. С. 238–243. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.18.43>

5. Малишева М. Г. Створення алгоритму для визначення маркерів вербальної агресії в дискурсі соціальних мереж: лінгвістичний підхід. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 39. Том 2. С. 130–134. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-2-22>

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації (опубліковані в інших наукових виданнях України та в закордонних виданнях):

6. Малишева М. Г. Лексико-семантичні засоби вираження вербальної агресії в соціальній мережі Facebook. *Linguodidactica*. 2023. Вип. 27. С. 143–151. <https://doi.org/10.15290/lingdid.2023.27.10>

7. Малишева М. Г. Мережевий дискурс як різновид електронного дискурсу. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія*. 2023. Вип. 27(2(26)). С. 68–74. [https://doi.org/10.18524/2307-8332.2022.2\(26\).274983](https://doi.org/10.18524/2307-8332.2022.2(26).274983)

8. Малишева М. Г. Репрезентація семантичного поля «Агресія». *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія: Філологія*. 2021. Вип. 2(24). Том 26. С. 68–77. [https://doi.org/10.18524/2307-8332.2021.2\(24\).251852](https://doi.org/10.18524/2307-8332.2021.2(24).251852)

9. Малишева М. Г. Вираження вербальної агресії в коментарях соцмережі Facebook. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія: Філологія*. 2020. Вип. 2(22). Том 25. С. 58–63. [https://doi.org/10.18524/2307-8332.2020.2\(22\).235172](https://doi.org/10.18524/2307-8332.2020.2(22).235172)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації (опубліковані тези доповідей на наукових конференціях):

10. Малишева М. Г. Covid-19 як чинник агресивної мовленнєвої поведінки в соціальних мережах. *Мова і право* : матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 52–55. URL: <https://cutt.ly/cwZMM7Xf>

11. Малишева М. Г. Функції емодзі в іспанськомовному мережевому дискурсі: вираження вербальної агресії. *Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки та перспективи* : збірник матеріалів I Міжнародного конгресу. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021. С. 71–73. URL: <https://cutt.ly/gwZM11g6>

12. Малишева М. Г. Комунікативна стратегія дискредитації в

українськомовному сегменті мережі Facebook. *Прикладна лінгвістика 2021: проблеми і рішення* : матеріали XVII Всеукраїнської науково-методичної конференції студентів і молодих науковців. Миколаїв : НУК, 2021. С. 129–134.
URL: <https://cutt.ly/hwZM0EwI>

9. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо:

Всеукраїнська науково-практична конференція молодих науковців «Лінгвістика й лінгводидактика: здобутки і перспективи розвитку» (Одеса, 26–27 листопада 2020), XVII Всеукраїнська науково-методична конференція студентів і молодих науковців «Прикладна лінгвістика 2021: проблеми і рішення» (Миколаїв, 13 травня 2021), Міжнародна науково-практична конференція «Слов'янські читання» (Одеса, 24–25 травня 2021), I Міжнародний конгрес «Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки та перспективи» (Одеса, 22–23 вересня 2021), Всеукраїнська наукова конференція «Слово – текст – мова у дослідницьких парадигмах сучасної лінгвістики» (Харків, 21 жовтня 2021), Всеукраїнський науково-практичний семінар «Мова і право» (Дніпро, 27 жовтня 2021), 76 наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, 24–26 листопада 2021), Міжнародна наукова конференція «Мова, культура і суспільство» (14 грудня 2021), Заочна міжвузівська наукова конференція «Соціально-гуманітарний підхід до вирішення актуальних проблем сучасного світу» (Дніпро, 30 березня 2022), Сьомі міжнародні наукові читання пам'яті члена-кореспондента НАН України Юрія Олександровича Карпенка (Одеса, 29–30 вересня 2022), Всеукраїнська науково-практична конференція «Мова і право» (Дніпро, 25 жовтня 2022), Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю «Українська філологія в контексті розвитку європейської наукової думки», присвячена 85-річчю від дня народження професора Дмитра Бучка (Тернопіль, 10–11 листопада 2022), 77 наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, 23 листопада 2022), III Заочна міжвузівська наукова конференція «Соціально-гуманітарний підхід до вирішення актуальних проблем сучасного світу» (Дніпро, 30 березня 2023), V Міжнародна наукова конференція «Нова лінгвістична парадигма: теоретичні та прикладні аспекти» (Одеса, 15–16 грудня 2023).

Під час обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Малишевої Марії Геннадіївни на тему «Вербальна агресія в мережевому дискурсі: лінгвопрагматичний аспект».
2. Констатувати, що дисертація Малишевої Марії Геннадіївни за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним

значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Наукові результати дисертації висвітлено у 12 наукових публікаціях, з них 5, що відповідають вимогам чинного законодавства для здобуття ступеня доктора філософії (4 статті у наукових фахових виданнях України та 1 одноосібний розділ у колективній монографії), 1 – у закордонному виданні, що входить до країн ЄС, 3 – в інших наукових виданнях України, 3 – тези доповідей на наукових конференціях.

4. Рекомендувати дисертацію Малишевої Марії Геннадіївни «Вербальна агресія в мережевому дискурсі: лінгвопрагматичний аспект», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія, для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

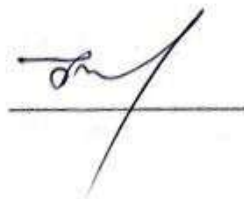
За	— 17
Проти	— немає
Утримались	— немає
Не брав участі в голосуванні	— 1

Головуючий на міжкафедральному науковому семінарі, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент



Лариса ШЕВЧУК

Секретар кафедри, доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент



Надія ХРУСТИК